

оскільки вона гнучка і адаптована під потреби конкретного банку та законодавства, а також надає можливість приймати обґрунтовані рішення у найкоротші терміни.

В умовах економічної нестабільності кредитування поступово стало не досить привабливим продуктом для більшості банків. Передусім це спричинено високими темпами інфляції та довгостроковим характером кредитування, тоді як банки надавали перевагу короткотерміновим кредитам під торговельні операції. З метою удосконалення методичного підходу до оцінювання кредитоспроможності потенційних позичальників варто адаптувати кількісні та якісні показники під потреби банку та його нормативні документи, а також комплексно враховувати загальні відомості про клієнта, фінансові показники, характеристики кредиту та моральні якості, а також стан обслуговування позичальником кредитної заборгованості, рівень та якість забезпечення кредитної операції.

Миргородський М. Ю., юрист,
ТОВ «Домінос Піцца Юкраїн»;
Миргородська К. Г., здобувач вищої
освіти ступеня «магістр» Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат
юридичних наук, провідний науковий
співробітник відділу організації
науково-дослідної роботи Національної
академії внутрішніх справ *Севрук В. Г.*

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ: РЕАЛЬНІ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНИЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Одним з основних факторів, що негативно позначається на наповненні бюджету держави, є тіньова економіка, масштабність якої стала важливою домінантою не лише для економічного, а й суспільного життя України [1].

Тривалий кризовий стан економіки, непослідовність дій у провадженні радикальних економічних реформ, загальна неефективність процесу соціально-економічних трансформацій в Україні призвели до значних економічних і соціальних втрат у

суспільстві та державі. Негативні економічні наслідки економічних реформ перетворились на загрози національній безпеці країни у всіх її сферах.

Сучасне соціально-економічне становище України характеризується зниженням обсягів виробництва; збитковістю більшості стратегічно важливих підприємств; структурною деформацією вітчизняного виробництва; сировинною спрямованістю експорту; значною імпоротною залежністю економіки від постачання енергоносіїв; значним зменшенням національного багатства; великими темпами зростання боргової залежності держави; посиленням диференціації соціально-економічного розвитку регіонів; досить великим рівнем безробіття з урахуванням прихованого; високим рівнем тінізації економіки; зростанням соціальної апатії та напруження в суспільстві [2].

Безпека як система ґрунтовних, типових властивостей будь-якої країни втілює в собі усі сфери різних галузей життєдіяльності й розвитку людини, суспільства, держави та природи. Загалом безпеку можна визначати як якісну характеристику об'єкта (системи), здатність об'єкта до існування й розвитку та його захищеність від внутрішніх і зовнішніх загроз. Місце, роль і пріоритет кожного елементів безпеки визначаються обставинами, що реально складаються на певний період часу всередині й зовні об'єкта. Зі зміною ситуації життєво важливого значення об'єктивно можуть набувати різні її властивості.

Отже, зважаючи на вищевикладене, можна дійти низки висновків.

1. Формування в Україні протягом років незалежності масштабного тіньового сектору значною мірою спровоковане втратою державою важелів ефективного регулювання економічних процесів, суттєвими недоліками економічної і правової політики, зокрема незадовільним станом господарського законодавства. Труднощі, які виникають унаслідок внутрішньої неузгодженості регуляторно-правового механізму та безмістовної зміни концептуальних орієнтирів, створюють необґрунтовані ризики та бар'єри на шляху здійснення підприємницької діяльності. Нестабільність законодавства, бюрократизм у прийнятті рішень місцевими та

центральною владою, невизначеність прав і взаємних обов'язків держави та суб'єктів підприємницької діяльності, нерегульованість і суперечливість нормативних актів, які видаються різними відомствами, зумовлюють «сприятливе середовище» для існування, а в окремих випадках – для зростання рівня тіньового сектору економіки.

2. Основними чинниками тінізації економіки України є: надмірна зарегульованість економічної діяльності; численні випадки невинуватеного втручання органів державної влади та місцевого самоврядування у господарську діяльність; ускладнена система обліку та звітності, часті її зміни; надмірна кількість ліцензованих видів діяльності та складна процедура отримання дозвільних документів; складна процедура реєстрації підприємств; часті перевірки підприємств, які здійснюються державними органами; тиск із боку місцевих органів влади; недостатня професійна кваліфікація багатьох керівників підприємств, спеціалістів із фінансового забезпечення, організації виробництва та збуту; дефіцит якісної ділової інформації тощо.

3. В Україні донині не вдалося створити ефективну податкову систему. Основними перешкодами, які пов'язані з оподаткуванням, є нестабільність податкового законодавства, високі податкові ставки та значна кількість податків, часті зміни податкової звітності, численні податкові перевірки, пільгові режими оподаткування конкурентів. Через нерівні умови легально працюючих підприємств щодо тіньового сектору останній не сплачує податків взагалі, маючи завдяки цьому значні переваги щодо цінової конкурентоспроможності. Податкова система України характеризується громіздкістю, значною кількістю пільг і виключень, складністю нарахування податків та складання податкової звітності, наявністю численних підзаконних нормативних актів, які де-факто роблять поведінку держави у податковій сфері непередбачуваною. Хаотичні зміни в податковому законодавстві унеможливають адаптацію як платників податків, так і податкових органів до нестабільних та суперечливих нормативно-правових умов. Це призводить до подальшого існування високого рівня тіньової економіки України [3].

4. Головними недоліками бюджетного процесу, які створюють умови для відпливу бюджетних коштів у тіньову сферу, є: незадовільний рівень обґрунтування дохідних і видаткових статей бюджету; порушення законодавства у процесі формування і виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів; недосконалий механізм руху коштів у процесі виділення запланованих бюджетних асигнувань; недостатній рівень контролю та відповідальності у всіх ланках державної влади за цільове і ефективне використання бюджетних коштів;

5. Особливе місце в тінізації вітчизняної економіки належить бюджетній сфері. Недосконалість сучасної бюджетної системи України зумовлена негативним впливом на її стан цілої низки різнопланових чинників. На сьогодні відсутнє також правове врегулювання відповідальності розпорядників бюджетних коштів у випадках взяття зобов'язань, які перевищують обсяг виділених їм асигнувань. Структура бюджетних видатків є непрозорою; формування спеціального фонду держбюджету на основі спеціалізованих фондів містить загрозу тінізації бюджетного процесу, непрозорості фінансових потоків;

6. Вагомим чинником різкого посилення тінізації та криміналізації економіки стала фактична дезорганізація господарського управління державним майном. На жаль, непоодинокими є випадки, коли за гучною приватизаційною кампанією на другий план відступають захист загальнодержавних інтересів, протидія безпідставній втраті загальнодержавної та комунальної власності. Зокрема, Фонд державного майна України – орган, якому доручено здійснювати господарське управління цим майном, практично не володіє для цього ані необхідними економічними й організаційними можливостями, правами та обов'язками, ані компетентним господарським апаратом. Тому замість управління підприємствами, у яких державі належить пакет акцій, з метою досягнення ефективності їх діяльності, спостерігається бажання, часто заохочуване з боку владних

структур, якнайшвидше позбутися цих «пакетів», а також, власне, і цих підприємств [3].

7. Гострою в Україні залишається проблема корупції, суттєво впливаючи на подальшу долю держави та її розвиток. Ця проблема тісно пов'язана з посиленням впливу на прийняття рішень в економічній сфері з боку політико-економічних (так званих кланових) угруповань. Загалом явище впливу лобістських структур на економічну політику є досить звичним навіть для розвинених економік. Відмінність полягає в тому, що в Україні тіньові економічні клани, формування майна яких починалося з присвоєння бюджетних коштів і спекулятивних операцій з енергоносіями, усіляко прагнуть не допустити демократизації і системної завершеності законодавчого процесу. Це призводить до того, що закони нерідко є неузгодженими, спрямованими на задоволення більше кланових інтересів, ніж держави та суспільства.

Список використаних джерел

1. Корольчук В. В. Особливості запобігання розвитку тіньової економіки в Україні / В. В. Корольчук // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (Київ, 24 берез. 2017 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – Ч. 2. – С. 62–65.
2. Марків А. В. Реальні та потенційні загрози економічній безпеці держави у сфері оподаткування : диплом. робота за освіт.-кваліф. рівнем «магістр» : спец. 8.18010014 – управління фінансово-економічною безпекою / Марків Андрій Володимирович. – Тернопіль, 2017. – 121 с.
3. Основні чинники тінізації економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/tyn_ekon/02.htm. – Назва з екрана.